

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego pracownikowi powołanemu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy oraz sposobu postępowania w przypadku wygaśnięcia mandatu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej przez pracownika korzystającego z urlopu bezpłatnego stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 25 ust. 4 znowelizowanej ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881, z późn. zm.).

Dotychczas obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. w sprawie trybu udzielania urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy pracownikom pełniącym z wyboru funkcje w związkach zawodowych oraz zakresu uprawnień przysługujących pracownikom w czasie urlopu bezpłatnego i zwolnień od pracy (Dz. U. z 1996 r. poz. 336), zwane dalej „rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r.”, zakresowo obejmowało dwie kwestie:

- 1) tryb udzielania pracownikom urlopu bezpłatnego w celu pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, oraz zakres uprawnień przysługujących pracownikom w czasie urlopu bezpłatnego;
- 2) tryb udzielania pracownikom zwolnień z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie tej organizacji, jeżeli zakładowa organizacja związkowa wykaże we wniosku, że zachodzą okoliczności uzasadniające udzielenie zwolnienia, o których mowa w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, oraz zakres uprawnień przysługujących pracownikom w czasie zwolnień od pracy.

W związku z rozszerzeniem prawa koalicji związkowej na nowe podmioty zaistniała konieczność odpowiedniego dostosowania przepisów aktów wykonawczych. Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1608) zostaną bowiem zmienione przepisy ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, które zawierały upoważnienia ustawowe dla Rady Ministrów do wydania dotychczas obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. (art. 25 ust. 1² oraz art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych). Zdecydowano się na wydanie dwóch odrębnych aktów wykonawczych. Znowelizowana ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o

związkach zawodowych zawiera więc upoważnienia ustawowe dla Rady Ministrów do określenia w drodze dwóch odrębnych rozporządzeń:

- 1) trybu udzielania urlopu bezpłatnego pracownikowi powołanemu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy oraz sposobu postępowania w przypadku wygaśnięcia mandatu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej przez pracownika korzystającego z urlopu bezpłatnego (delegacja ustawowa określona w znowelizowanym art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych);
- 2) trybu udzielenia i korzystania ze zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej przysługującego osobie wykonującej pracę zarobkową, sposobu ustalenia wysokości wynagrodzenia albo świadczenia pieniężnego przysługującego osobie w okresie zwolnienia od pracy oraz wynikających z tego tytułu uprawnień i świadczeń (delegacja ustawowa określona w znowelizowanym art. 31 ust. 2¹ ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych).

Projektowane rozporządzenie w znacznej mierze jest kontynuacją dotychczasowej regulacji z § 1 i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. Nowością w stosunku do dotychczasowych rozwiązań jest wprowadzenie odesłania do art. 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, z późn. zm.), zwanej dalej „KP”, przy pojęciu pracodawcy. Jest to związane z tym, że w wyniku wskazanej wyżej nowelizacji ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych przyjęto nową definicję pracodawcy na gruncie ustawy o związkach zawodowych, szerszą od definicji pracodawcy określonej w art. 3 KP. W rozumieniu ustawy o związkach zawodowych pojęcie pracodawcy będzie obejmowało pracodawcę w rozumieniu art. 3 KP oraz jednostkę organizacyjną, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osobę fizyczną, jeżeli zatrudniają one inną niż pracownik osobę wykonującą pracę zarobkową, niezależnie od podstawy tego zatrudnienia. Z uwagi na fakt, że przepisy projektowanego rozporządzenia mają zastosowanie wyłącznie wobec pracowników, zaistniała konieczność doprecyzowania, iż pod pojęciem pracodawcy, jakim posługuje się projektowane rozporządzenie, należy rozumieć podmiot, o którym mowa w art. 3 KP.

Inną zmianą w stosunku do dotychczas obowiązujących przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1996 r. jest doprecyzowanie, że z wnioskiem o udzielenie urlopu bezpłatnego występuje do pracodawcy właściwy statutowo organ organizacji związkowej, w której pracownik ma pełnić daną funkcję związkową (np. członkowie zarządu

organizacji związkowej upoważnieni do wspólnej reprezentacji związku zawodowego). Wprowadzono przy tym obowiązek dołączenia do wniosku wyciągu ze statutu organizacji związkowej wskazującego organ właściwy do występowania z wnioskiem.

Dla uzyskania większej przejrzystości określono w projekcie, jakie niezbędne elementy powinien zawierać wniosek o udzielenie urlopu bezpłatnego. Jednym z takich wymogów wniosku jest wskazanie, że z wyborem wiąże się obowiązek wykonywania funkcji związkowej w charakterze pracownika – z powołaniem się na odpowiednie postanowienie statutu organizacji związkowej lub inny akt wewnętrzny tej organizacji. *Novum* stanowi również jednoznaczne wskazanie, jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku o udzielenie urlopu bezpłatnego. Są to następujące dokumenty:

- 1) oświadczenie pracownika o wyrażeniu zgody na udzielenie urlopu bezpłatnego w celu pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy na okres wskazany we wniosku;
- 2) wyciąg ze statutu organizacji związkowej wskazujący organ właściwy do wystąpienia z wnioskiem;
- 3) wyciąg ze statutu organizacji związkowej lub wyciąg z innego aktu wewnętrznego tej organizacji wskazujący na obowiązek wykonywania funkcji związkowej w charakterze pracownika.

W § 2 projektowanego rozporządzenia przewidziano, że po wygaśnięciu mandatu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy pracownik zgłasza swój powrót do pracy, a pracodawca, który udzielił mu urlopu bezpłatnego, dopuszcza go do pracy – na zasadach określonych w art. 74 KP. Przepis ten pełni funkcję informacyjną.

Z kolei w § 3 doprecyzowano także termin na zawiadomienie pracodawcy o wygaśnięciu mandatu pracownika – niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 7 dni.

Warto również wskazać, że zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw w okresie pełnienia przez pracownika funkcji związkowej z wyboru dokonanego na podstawie przepisów w brzmieniu dotychczasowym, pracownikowi przysługuje prawo, o którym mowa w art. 25 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 (ustawy o związkach zawodowych), na zasadach określonych w przepisach w brzmieniu dotychczasowym. Nie istniała więc konieczność dodania przepisów przejściowych w projekcie rozporządzenia.

Problematyka uregulowana w projekcie rozporządzenia nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia. W szczególności, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. WE L 189 z 03.07.1998, str. 42; Dz. Urz. UE Polskie Wydanie Specjalne rozdz. 1, t. 1, str. 446) projekt rozporządzenia nie wymaga zasięgnięcia opinii Europejskiego Banku Centralnego, ponieważ nie wpływa na stabilność instytucji finansowych i rynków.

Projekt rozporządzenia nie będzie podlegał notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1808, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia został udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. 2017 r. poz. 248), oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).